

Позитивний ефект має проведення навчальної ділової гри «Мозковий штурм – основа прийняття рішення», коли студенти після вивчення відповідного розділу навчальної дисципліни розробляють варіанти рішень завдань. Закінчена робота демонструється перед аудиторією, що розвиває навички публічного виступу, викликає інтерес аудиторії і призводить до дискусії. Зазвичай обговорення проходить дуже жваво і по ньому можна зробити висновок, як засвоїли студенти навчальний матеріал, адже розвиток мови – важливий фактор в розвитку мислення, що є основою формування конкурентоздатної особистості.

Висновки. Таким чином, на сучасному етапі головне завдання ВНЗ полягає в тому, щоб в порівняно короткий термін у студента були сформовані якості конкурентоздатної особистості і він міг успішно конкурувати на ринку праці. З цією метою рекомендуємо інтенсифікувати навчальний процес за допомогою впровадження інноваційних педагогічних технологій, розробки і впровадження таких форм і методів навчання та такого навчально-методичного матеріалу, які передбачали б цілеспрямований розвиток у студентів розумових здібностей, інтересу до навчальної роботи, самостійності і творчості. Саме активні форми і методи навчання сприяють формуванню у студентів інформаційної бази, здібностей до творчості, практичних навичок.

Перспективи подальших досліджень передбачають відбір і структурування змісту фахових дисциплін на засадах компетентнісного підходу та розроблення інтерактивних методик орієнтованих на формування конкурентоздатності майбутніх інженерів-електриків.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Беспалько В. П. Педагогика и прогрессивные технологии обучения : учебник для студ. пед. вузов / В. П. Беспалько. – М. : ИПО МО России, 1995. – 336 с.
2. Галіцина Л. В. Банк інноваційних педагогічних технологій / Л. В. Галіцина. – К.: Шк. світ, 2012. – 104 с.
3. Гершунский Б. С. Философия образования для XXI века: в поисках практико-ориентированных образовательных концепций / Б. С. Гершунский. – М. : Совершенство, 1998. – 608 с.
4. Коваленко О. Е. Методика професійного навчання : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Олена Едуардівна Коваленко. – Х. : НУА, 2005. – 360 с.
5. Лапин Н. И. Нововведения в организациях (общая часть исследовательской программы) / Н. И. Лапин, А. И. Пригожин, Б. В. Сазонов, Б. С. Толстой // Структура инновационного процесса : сборн. науч. тр. конф. / отв. ред. Н. И. Лапин. – М. : ВНИИСИ, 1981. – С. 5–23.
6. Ничкало Н. Г. Професійна освіта і навчання : проблеми взаємозв'язку з ринком праці / Н. Г. Ничкало // Формування широкої кваліфікації робітників. Вклад ПТО у розвиток трудового потенціалу XXI століття : зб. матер., підгот. у рамках реалізації укр.-нім. проекту «Підтримка реформи професійно-технічної освіти в Україні» / [Ю. Вайс, Н. Ничкало, А. Сімак та ін.]. – Ніжин : Аспект-Поліграф, 2007. – С. 134–138.
7. Сушенцев О. О. Умови формування конкурентоздатності майбутніх електромеханіків у навчально-виховному процесі ВНЗ / О. О. Сушенцев // Педагогіка вищої та середньої школи : зб. наук. пр. – Кривий Ріг : Друк. Р. Козлова, 2014. – Вип. 43. – С. 94–100.
8. Трайнев В. А. Учебные деловые игры в педагогике, экономике, менеджменте, управлении, маркетинге, социологии, психологии : методология и практика проведения : учеб. пособ. для студ. вузов. – М. : ВЛАДОС, 2005. – 303 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Сушенцев Олександр Олександрович – кандидат педагогічних наук, старший викладач Криворізького національного університету

Наукові інтереси: проблеми підготовки конкурентоздатного фахівця.

УДК 378. 14

ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ПРОФЕСІЙНО МОБІЛЬНОГО ПЕДАГОГА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ (ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ)

Лілія СУШЕНЦЕВА (Львів)

Стаття присвячена теоретичному обґрунтуванню інноваційних педагогічних технологій у процесі підготовки майбутнього професійно мобільного педагога професійного навчання. Розкрито сутність поняття «педагогічна технологія», яке трактується як система методів, прийомів, засобів і форм організації навчально-виробничого та виховного процесу, об'єднаних єдиною концептуальною ідеєю, метою і завданнями, що забезпечує задану сукупність умов для навчання, виховання, розвитку і набуття досвіду студентами, і гарантоване одержання заздалегідь визначеного позитивного результату. У контексті досліджуваної проблеми інноваційна педагогічна технологія розглядається як упорядкована сукупність дій, операцій і процедур, що забезпечують досягнення прогнозованого й діагностованого результату в постійно змінюваних умовах освітнього процесу. Виходячи з цього положення, одним із шляхів розв'язання завдань формування майбутнього професійно мобільного педагога професійного навчання є пошук і впровадження в освітній процес інноваційних педагогічних технологій, методів активного та інтерактивного навчання. Визначено критерії технологічності педагогічної технології: концептуальність,

системність, керованість, ефективність, відтворюваність. Висвітлено зміст трьох базових блоків запропонованої технології.

Ключові слова: педагогічні технології, педагог професійного навчання, професійно мобільний педагог.

Постановка проблеми. У практику роботи навчальних закладів різних рівнів і типів стрімко входять нові педагогічні технології. Вищі навчальні заклади не є винятком. Одна з цільових настанов вищої освіти – підготовка випускника вищого навчального закладу до конкурентної боротьби на ринку праці. Виконання такого завдання потребує високого рівня відповідальності як викладачів, так і студентів, які мусять бути готовими до побудови власної кар'єри. З огляду на те, що глобалізаційні процеси спричинили прискорення темпів розвитку виробництва, майбутні педагоги професійного навчання, одержавши у вищому навчальному закладі певні знання та здобувши вміння зі спеціальності, на практиці потрапляють в ситуацію, коли і знань і вмінь не вистачає або вони не відповідають актуальним умовам. Зумовлено це тим, що за період навчання зазнають змін не тільки виробничі і педагогічні технології, а й основні вимоги до фахівця певної професії. Тому сьогодні головним завданням вищого навчального закладу є не тільки надання певної суми знань, професійних умінь і навичок, але й формування потреби і здатності здобувати їх самостійно. Тільки за таких умов можна говорити про підготовку майбутнього професійно мобільного педагога професійного навчання.

Актуальність дослідження. Широка розробка і впровадження педагогічних технологій, на думку дослідників розпочалася у середині 50 – 60-х років минулого століття, що пов'язують з виникненням технологічного підходу до навчання спочатку в американській, а потім і в європейській школі. Теоретичною базою такого підходу стало програмоване навчання. Пошук відповіді на питання «як учити результативно?» навів учених на думку як «технологізувати» навчальний процес так, щоб він став виробничо-технологічним з гарантованим кінцевим результатом. Звідси й з'явився в педагогіці новий напрям – педагогічні технології.

Виклад основного матеріалу. Вперше термін «педагогічні технології» з'явився в освіті порівняно недавно. У 1886 році стосовно навчального процесу його було вжито англійцем Дж. Саллі. У 20-х роках ХХ століття термін «педагогічні технології» згадується в наукових працях із педології (М. Басов, В. Бехтерев, О. Ухтомський, С. Шацький та ін.) і визначається як сукупність прийомів і засобів, спрямованих на чітку й ефективну організацію навчальних занять, а також умінь оперувати навчальним і лабораторним обладнанням, використовувати наочні посібники [3; 12]. Досліджуючи можливості оптимального застосування педагогічних технологій у навчальному процесі, відомий педагог-дослідник М. Кларін зауважує, що технологічний підхід до навчання має на меті сконструювати навчальний процес, відштовхуючись від заданих вихідних установок: соціального замовлення, освітніх орієнтирів, мети та змісту освіти [6]. Технологічний підхід модернізує традиційне навчання на основі переважної репродуктивної діяльності учнів, визначає розробку моделей навчання як організації досягнення студентами чітко фіксованих еталонів засвоєння. В рамках цього підходу навчальний процес орієнтується на традиційні дидактичні завдання репродуктивного навчання, будується як «технологічний», конвеєрний процес з чітко фіксованими, детально описаними очікуваними результатами [5]. За визначенням науковця, педагогічна технологія – це відтворювані способи організації навчального процесу з чіткою орієнтацією на діагностовану задану ціль. На думку науковця, фундаментом педагогічних технологій є програмоване навчання, яке включає повний набір навчальних цілей, добір критеріїв їх вимірювання і оцінки, точний опис умов навчання. Зауважимо, що М. Кларін вважає ідентичними поняття «педагогічна технологія» та «повністю відтворюваний навчаючий набір» [6, с. 17]. Отже М. Кларін протиставляє поняття «технологічне навчання» і «проблемне, творче навчання».

Аналіз дефініції поняття «педагогічна технологія» свідчить, що в його зміст автори вкладають різне розуміння:

– педагогічна технологія – проект певної педагогічної системи, яка реалізується на практиці» (В. Беспалько) [1, с. 5];

– педагогічна технологія – «сукупність методів навчання, що забезпечують реалізацію певної дидактичної системи» (Є. Полат) [8, с. 27];

– педагогічна технологія – системний метод створення, застосування і визначення процесу викладання і засвоєння знань з урахуванням технічних і людських ресурсів і їх взаємодії, що ставить своїм завданням оптимізацію форм освіти (ЮНЕСКО) [13];

– педагогічна технологія – опис процесу досягнення планованих результатів навчання (І. Волков) [2];

– педагогічна технологія містить узагальнення, представлене трьома аспектами: науковим (вивчення і розробка цілей, змісту і методів навчання і проектування педагогічних процесів); процесуально-описовим (опис (алгоритм) процесу, сукупність цілей, змісту, методів і засобів для досягнення планованих результатів навчання); процесуально-дієвим аспектом (здійснення педагогічного

процесу, функціонування всіх особистісних, інструментальних і методологічних педагогічних засобів) (Г. Селевко) [9].

З огляду цього, можна сказати, що педагогічна технологія – це система методів, прийомів, засобів і форм організації навчально-виробничого та виховного процесу, об'єднаних єдиною концептуальною ідеєю, метою і завданнями, що забезпечує задану сукупність умов для навчання, виховання, розвитку і набуття досвіду студентами, і гарантоване одержання заздалегідь визначеного позитивного результату. До головних ознак педагогічної технології науковці (Г. Селевко, І. Татаріна) відносять діагностичне цілевизначення, концептуальність, корекцію, цілісність, гарантоване досягнення мети, системність, керованість, можливість відтворення іншими педагогічними працівниками.

Цікавий, на нашу думку, підхід до розуміння структури педагогічної технології запропонував Р. Шаймарданов. На думку науковця, педагогічна технологія має чотири рівні: концептуальний рівень (базовий рівень головної ідеї, що лежить в основі певної технології); технологічний рівень (переведення головної ідеї на закономірності, принципи, правила організації процесу навчання і переведення на рівень визначення складу і структури управління технологією); процедурний рівень (способи, дії, операції, уміння, навички, прийоми); технічний рівень (забезпечення описаних процедур технології управління різноманітними засобами, починаючи з дидактичних, технічних засобів і закінчуючи суто психологічними діями) [11].

На думку В. Беспалько, відтворюваність і ефективність будь-якої технології залежить від її системності й структурованості, і в цьому сенсі норми проектування технології виступають визначальним чинником стосовно її ознак [1]. Г. Селевко пропонує перелік якостей технології й вводить такі критерії технологічності: концептуальність, системність, керованість, ефективність, відтворюваність [9].

Приймаючи зазначені критерії технологічності, ми вважаємо, що *концептуальність* розробленої нами педагогічної технології впливає з теоретико-методологічних досліджень, ключових положень нашої концепції, спрямованої на досягнення позитивного результату формування професійно мобільного педагога професійного навчання в освітньому процесі вищого навчального закладу. *Системність* технології пов'язана з усіма ознаками системи: логікою освітнього процесу, взаємозв'язком всіх його частин, професійно орієнтованим змістом навчального матеріалу, цілісністю, на основі яких і твориться процес формування професійно мобільності майбутніх педагогів професійного навчання в освітньому середовищі вищого навчального закладу. *Керованість (регулювання)* технології формування професійно мобільного педагога професійного навчання припускає можливість цілевизначення, планування, організації навчально-пізнавальної діяльності, оцінки цієї діяльності, прогнозування процесу формування професійно мобільності майбутніх педагогів професійного навчання, поетапної діагностики, варіювання засобами й методами з метою корекції результатів. *Ефективність* визначається здатністю майбутніх педагогів професійного навчання бути конкурентоздатними на ринку праці, виявом мотиваційної готовності до професійно мобільності та сформованістю ключових компетенцій, що доведено нами дослідно-експериментальним шляхом. *Відтворюваність* пропонованої нами педагогічної технології формування майбутніх професійно мобільних педагогів професійного навчання пов'язана з можливістю масового застосування її у вищих навчальних закладах за допомогою включення в структуру професійної підготовки майбутнього педагога професійного навчання в умовах сучасного освітнього процесу й можливості її реалізації на основі одержаних і перевічених дослідно-експериментальним шляхом результатів. З огляду на це виникає потреба в такій організації освітнього процесу у вищому навчальному закладі, яка сприяла б розвитку особистості майбутнього педагога професійного навчання та формуванню його професійно мобільності. Принципово важливою стороною в педагогічній технології є позиція студента в освітньому процесі, ставлення до нього з боку викладачів [10].

У контексті досліджуваної проблеми інноваційна педагогічна технологія розглядається нами як упорядкована сукупність дій, операцій і процедур, що забезпечують досягнення прогнозованого й діагностованого результату в постійно змінюваних умовах освітнього процесу. На наш погляд, саме реалізація педагогічної технології робить процес формування професійно мобільного педагога професійного навчання організованим, керованим, з передбачуваними позитивними результатами, оскільки, по-перше, за допомогою педагогічної технології викладачі мають можливість проектувати свою діяльність на основі попереднього проектування навчального процесу й наступного відтворення (згідно з концепцією технології) мовою понять «дидактичне завдання» і «технологія навчання»; по-друге, на відміну від методичних розробок, що раніше використовувалися і призначалися винятково для викладача, педагогічна технологія припускає проект освітнього процесу, що визначає структуру й зміст діяльності самого студента; по-третє, важливий компонент педагогічної технології – процес цілевизначення. Це означає, що формування професійно мобільних педагогів професійного навчання може бути забезпечено лише цілеспрямованою діяльністю всіх ланок освітнього комплексу вищого навчального закладу, всіх його суб'єктів.

Наш науковий інтерес викликали професійно-орієнтовані педагогічні технології, до яких належать: *модульні технології*, що дають змогу поглибити і систематизувати знання, уміння та навички, розвивати

самостійність студентів у їх набутті; посилюють зв'язок фундаментальних та спеціальних знань студентів; забезпечують реалізацію проблемного підходу в освітньому процесі; сприяють одержанню студентами індивідуальної педагогічної підтримки в процесі навчання; *структурно-логічні (задачні) технології* передбачають поетапну постановку дидактичних завдань, вибір способів їх розв'язання, діагностики і оцінки одержаних результатів; *діалогові технології* передбачають створення комунікативного середовища в системі «викладач – студент», «студент – студент»; *ігрові технології* – передбачають ігрову і емоційну взаємодію викладача і студента через реалізацію сценарію гри, ділового спілкування (при цьому освітні завдання включаються до змісту гри); *проектні технології* (базуються на розробці навчального проекту та плану його реалізації; передбачають усвідомлення студентами необхідності, корисності і мети планування; поетапне підвищення самостійності студентів; зниження контролю з боку викладача у процесі планування й виконання завдань); *комп'ютерні технології* реалізуються за допомогою різних видів навчаючих програм в системі «викладач – комп'ютер – студент»; *тренінгові технології* передбачають систему діяльності з відпрацюванням певного алгоритму навчально-пізнавальних дій і способів розв'язання типових завдань в процесі навчання (тести, практичні вправи і завдання); *кейс-технології* передбачають використання методу вивчення ситуацій, пошук способів їх вирішення.

Вивчення практики організації освітнього процесу у вищих навчальних закладах та наш власний практичний досвід підтверджують, що формування якостей професійної мобільності відбувається інтенсивніше, коли студенти включаються у ділову співпрацю, бачать кінцевий результат своєї діяльності. Виходячи з цього положення, одним із шляхів розв'язання завдань формування майбутнього професійно мобільного педагога професійного навчання, ми вважаємо пошук і впровадження в освітній процес інноваційних педагогічних технологій, методів активного та інтерактивного навчання (розвивальні тренінги, організаційно-діяльнісні ігри, метод проектів та ін.). Підтвердження цьому ми знайшли у працях науковців Л. Виготського, О. Леонтьєва, В. Давидова, В. Ягупова, В. Свистун та ін. Розвивальні технології, на думку Е. Зеєра, забезпечують досягнення діагностованого і прогнозованого результату у професійно-педагогічних ситуаціях, утворюючи інтеграційну єдність форм і методів навчання при взаємодії учнів і педагогів у процесі розвитку індивідуального стилю діяльності [4, с. 73].

До найбільш важливих аспектів інноваційної педагогічної технології формування майбутнього професійно мобільного педагога професійного навчання входять: цільова установка на розвиток особистості студента; інтеграція форм, методів і засобів навчання; взаєморозуміння викладачів і студентів; індивідуальний стиль педагогічної діяльності.

Розглянемо більш детально зміст кожного аспекту: цільова установка на розвиток особистості студента (здатність до системного мислення; вміння чітко висловлювати власну думку, приймати незалежні рішення; швидке реагування на зміну обставин; професійна компетентність; сформованість ключових компетенцій та метапрофесійних якостей; ініціативність, творчий підхід до виконання завдань); інтеграція форм, методів і засобів навчання (вдосконалення змісту навчальних предметів, запровадження спеціальних і елективних курсів, використання нетрадиційних форм організації навчання і активних та інтерактивних методів навчання, розвиток ресурсів для освітнього процесу); взаєморозуміння викладачів і студентів (гуманізм, толерантність, співпраця); індивідуальний стиль педагогічної діяльності (підвищення кваліфікації викладачів, пошук власної методики викладання).

Основна ідея інноваційної педагогічної технології полягає в тому, щоб зробити освітній процес керованим, гуманним, відтворюваним і таким, що забезпечує гарантовані результати, які мають відповідати цілям, що вказують на сформованість якостей професійно мобільної особистості студента як майбутнього педагога професійного навчання. Водночас, стратегія інноваційної педагогічної технологія передбачає зміну ролей викладача і студента, їх взаємодії, змісту і характеру діяльності у навчально-виховному процесі. Як свідчить практика, при запровадженні інноваційної педагогічної технології навчання студент починає активно взаємодіяти з викладачем та іншими студентами. Особливо важливим є те, що студент, під час обговорення різних ситуацій, приєднавшись до цього процесу, вносить у спілкування знання, здобуті самостійно. Слід зауважити, що вміння вчитися на власному досвіді та досвіді інших, застосовувати знання з інших галузей нині є тими професійними ключовими компетенціями, якими повинен володіти майбутній професійно мобільний педагог професійного навчання.

Запропонована нами педагогічна технологія передбачає зміну функцій знань та способів організації їх засвоєння. Спираючись на дослідження Л. Кустова, ми вважаємо що структура будь-якої педагогічної технології інваріантна. У складі розробленої нами технології виділяємо три базових блока: блок педагогічного завдання: «предмет – процес – продукт»; блок способів: «методи-форми-засоби»; блок умов: «вимоги, еталони, форми організації навчання» [70].

Перший блок відносимо до змістового компоненту, що реалізує мету спецкурсів, елективних курсів, включених до навчального плану підготовки педагогів професійного навчання з відповідної спеціалізації. Два інших блоки відносимо до процесуального компонента, що забезпечує виконання головної мети – формування майбутнього професійно мобільного педагога професійного навчання.

У блоці *педагогічні завдання* нашої технології представлені: «предмет» – формування якостей професійної мобільності у майбутніх педагогів професійного навчання, орієнтоване на попередній досвід на рівні знання – уміння (при поясненні нового матеріалу рекомендуємо наводити аналогії з типовим життєвим досвідом студентів; принцип зв'язку навчання з життям деякою мірою перебільшується); «процес» – рух від мети через засіб до результату, який характеризується відповідно до розробленої нами концепції формування майбутнього професійно мобільного педагога професійного навчання чотирма проміжними результатами: перший – сформованість готовності особистості студента до професійної мобільності; другий – сформованість якостей професійно мобільної особистості; третій – засвоєння знань, вмінь та досвіду, що сприятиме формуванню ключових і професійних компетенцій; четвертий – розвиток творчої індивідуальності майбутнього професійно мобільного педагога професійного навчання; «продукт» – рівень сформованості професійної мобільності у майбутніх педагогів професійного навчання.

Зміст процесу формування професійної мобільності майбутніх педагогів професійного навчання пронизаний спрямованістю на формування професійно мобільних якостей майбутніх педагогів і забезпечує не тільки формування ключових компетенцій, але й розвиває творчу індивідуальність майбутнього педагога професійного навчання. Цей процес розкривається нами на двох рівнях: 1) реалізація авторського спецкурсу «Основи професійної мобільності»; 2) викладання дисципліни «Матеріалознавство в машинобудуванні». До числа основних завдань змістовного процесу варто віднести формування стійкого інтересу до обраної спеціальності, зокрема бачення себе в ній; розвиток комунікативних якостей в студентів; усвідомлення важливості професійної мобільності; формування мотиваційної готовності до професійної мобільності; формуванням здатності до самостійної діяльності, самоорганізації готовності до співробітництва, толерантності, уміння вести діалог з керівником навчального закладу, учнями, їх батьками.

Другий і третій блоки ми відносимо до процесуального компонента. Він включає застосування ефективного дидактичного інструментарію: послідовність і доцільність добору методів, форм і засобів навчання, створення відповідних організаційно-педагогічних умов, що сприятиме ефективному формуванню майбутніх професійно мобільних педагогів професійного навчання у навчально-виховному процесі вищого навчального закладу. Порівняльний аналіз традиційної та інноваційної технологій навчання свідчить про перевагу останньої. Зауважимо, що ми жодною мірою не применшуємо ролі традиційної технології у підготовці кваліфікованих педагогічних кадрів. Проте сучасні вимоги ринку праці до підготовки професійно мобільних педагогів професійного навчання потребують таких технологій навчання, які враховували б особливості особи, сприяли б розкриттю її можливостей і забезпечували б підготовку конкурентоздатного на ринку освітніх послуг педагога [10].

В умовах запропонованої технології процес засвоєння перетворюється з репродуктивного у пошуково-творчий. Цього можна досягти за допомогою спрямованості на групові форми навчання, спільну діяльність, на урізноманітнення способів взаємодії, міжособистісного спілкування, а це означає, що необхідно запроваджувати активні методи навчання, ділові ігри, імітаційні ігри, тренінги, розробляти цікаві проекти, влаштовувати презентації. Викладач виступає не тільки джерелом інформації з предмета та гарантом дотримання правил і норм організації освітнього процесу, а й помічником у становленні та розвитку майбутніх професійно мобільних педагогів професійного навчання.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Таким чином, здійснений нами аналіз традиційних і сучасних інноваційних педагогічних технологій, їх використання в освітньому процесі дає змогу зробити висновок про те, що їх досить багато, вони динамічні, інколи суперечливі, їх структура інваріантна, вони добре керовані. Головною відмінністю інноваційної педагогічної технології від традиційної є орієнтація на особистість майбутнього професійно мобільного педагога професійного навчання, на розвиток його соціальних, професійних і ціннісних якостей, його соціальної і творчої активності. Так, при розробці системи процесу формування професійної мобільності майбутнього педагога професійного навчання ми використовували технологію, яку можна визначити як професійно-інтегровану, особистісно практико-орієнтовану.

При виборі педагогічної технології викладач має враховувати мету формування професійно мобільного педагога професійного навчання; специфічні особливості його спеціалізації; зміст навчального предмета; наявність дидактичних і технічних засобів навчання; індивідуальні психологічні особливості студентів, їх здатність до самостійного оволодіння знаннями, уміннями, навичками, ключовими та професійними компетенціями; власний рівень професійно-педагогічної та методичної майстерності.

Перспективи подальших розвідок будуть спрямовані на дослідження проблеми використання інтерактивних методів навчання у професійній підготовці майбутніх педагогів професійного навчання.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Беспалько В.П. Слагаемые педагогической технологии / В.П. Беспалько. – М. : Педагогика, 1989. – 191 с.
2. Волков И.П. Руководителю о человеческом факторе : социально-психологический практикум / Игорь Павлович Волков. – Л. : Лениздат, 1989. – 222 с.

3. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. / Ілона Миколаївна Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
4. Зеер Э.Ф. Личностно-ориентированное профессиональное образование / Э.Ф. Зеер. – Екатеринбург : СПГУ, 1998. – 154 с. – (Профессиональное образование).
5. Кларин М.В. Инновации в мировой педагогике: обучение на основе исследования, игры и дискуссии (анализ зарубежного опыта) / М.В. Кларин. – Рига : Эксперимент, 1998. – 180 с.
6. Кларин М.В. Педагогическая технология в учебном процессе: анализ зарубежного опыта / М.В. Кларин. – М. : Знание, 1989. – 78 с. – (Новое в жизни, науке, технике).
7. Кустов Л.М. Проблема системогенеза исследовательской деятельности инженера-педагога : [монография] / Л.М. Кустов. – Челябинск : ЧИРПО, 1998. – 276 с.
8. Полат Е.С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования / Е.С. Полат. – М. : Academia, 2000. – 271 с.
9. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии : учеб. пособие / Герман Константинович Селевко. – М. : Народное образование, 1998. – 256 с.
10. Сушенцева Л.Л. Психолого-педагогічна готовність педагогів професійної школи до формування професійної мобільності учнів ПТНЗ / Л.Л. Сушенцева // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи : [зб. наук. пр.] / Уманський держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини ; [редкол. : Побірченко Н.С. (голов. ред.) та ін.] – Умань : ПП Жовтий О.О., 2009. – Вип. 30. – С. 137 – 143.
11. Шаймарданов Р.Х. Теория и технология интенсивного развития профессиональной личности учителя в вузе : автореф. дис. на соискание ученой степени д-ра пед. наук : спец. 13.00.08 – теория и методика профессионального образования / Р.Х. Шаймарданов. – Казань, 1998. – 39 с.
12. Энциклопедия профессионального образования : в 3 т. / науч. и лит. ред. С.Я. Батышев. – М. : АПО, 1999. – Т.3. – 487 [1] с.
13. Reingold R. The General Education Curriculum in U.S. Colleges and Universities from 1975 to 2000: Eurocentrism versus Multiculturalism and their impact on curriculum models in California. Boston, MA : Houghton Mifflin, 2000. – 401p.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Сушенцева Лілія Леонідівна – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки та соціального управління Національного університету «Львівська політехніка».

Наукові інтереси: проблеми підготовки професійно мобільного фахівця.

УДК: 37.043:005.336.5: 378

РОЗВИТОК ГУМАНІСТИЧНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

Інна УЧИТЕЛЬ (Дніпропетровськ)

Стаття присвячена уточненню категоріальної сутності й змісту розвитку гуманістичної спрямованості майбутніх педагогів професійного навчання. В публікації розглянуто теоретико-методичні та практичні аспекти розвитку гуманістичної спрямованості майбутніх педагогів професійного навчання металургійного профілю у контексті формування їх педагогічної майстерності у вищій школі. Аналізуються суперечності підготовки педагога професійного навчання в умовах сучасного вищого навчального закладу, визначено шляхи їх розв'язання. Доведено, що розвиток гуманістичної спрямованості студентів забезпечують: гуманізація процесу підготовки, практико-орієнтоване навчання на заняттях з педагогічних дисциплін, вивчення провідного педагогічного досвіду, використання інноваційних методів навчання. Перспективами дослідження є розроблення кейсу педагогічних ситуацій на матеріалі проходження студентами педагогічної практики в технікумі для подальшого їх аналізу на заняттях з педагогічних дисциплін.

Ключові слова: гуманістична спрямованість; педагогічна майстерність; педагог професійного навчання; компетентнісний підхід; гуманізація; інтерактивні методи.

Постановка проблеми. Європейські стандарти якості підготовки інженера-педагога ґрунтуються на компетентнісному підході до змісту й результатів освіти. Українська освіта тільки починає оперувати поняттям компетентності в тому сенсі, який пропонують європейські країни [7, с. 13]. В «Національній рамці кваліфікацій» результатом навчання визначаються компетентності (знання, розуміння, уміння, цінності, інші особистісні якості), які набуває та/або здатна продемонструвати особа після завершення навчання [11]. У листі Міністерства освіти і науки України від 31.07.2008 № 1/9-484 головам робочих груп МОН України з розроблення галузевих стандартів вищої освіти та головам науково-методичних комісій МОН України «компетентність» визначається як інтегрована характеристика якостей особистості, результат підготовки випускника вузу для виконання діяльності в певних професійних та соціально-особистісних предметних областях (компетенціях), який визначається необхідним обсягом і рівнем знань та досвіду у певному виді діяльності [8, с. 4]. Компетентність Л. Лук'янова характеризує як міру включення в активну діяльність і здатність ефективно розв'язувати конкретну ситуацію, мобілізуючи при цьому знання, уміння, досвід, поведінкові відносини та цінності, акцентує увагу на категорії «здатності діяти» як уміння використовувати знання у практичній діяльності [10, с. 136]. Отже, підготовка